

Пролетарі всіх країн, єдняйтеся!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 5 (1698).

29 СІЧНЯ 1988 РОКУ.

Ціна 2 коп.

Рішення XXVII з'їзду КПРС — в життя!

сесія, сесія, сесія...

Успішно проходить зимова сесія на біологічно-медицинському факультеті. Відповіді студентів глибокі, обґрунтовані.

НА ЗНІМКУ: екзамен приймає професор Ф. С. Замбірборщ. Студентка Алла Трофимова отримала «відмінно».

Фото В. ПАЩУКА.

ІНДИКАТОР ПЕРЕБУДОВИ

(Монолог декана хімічного факультету В. І. Нікітіна).

— Для нас індикатором перебудови є сесія. Нинішня сесія підводить підсумки, оцінює ефективність наших кроків у перебудові навчального процесу.

Ми поспіхом виконали директивні вказівки про скорочення аудиторних занять і зробили акцент на практичну підготовку студентів-хіміків в лабораторіях.

Вже пройшли екзамени із суспільних дисциплін: тут кількість лекційних годин не зазнала скорочення. Успішність залишилася на традиційно високому рівні. Що стосується екзаменів з вищої математики на молодших курсах — тут успішність і якість знань дещо понизилися і це, зрозуміло, результат відходу від звичних форм підготовки. Студенти виявились неготовими самостійно сприймати складний матеріал. Це тема для серйозних роздумів.

Гадаю, що підхід до планування навчальних занять повинен бути диференційованим, в залежності від особливостей дисципліни, яка вивчається. При відсутності відповідної методичної літератури, ТЗН тощо, немає рації робити наголос на практичних заняттях. Тут потрібен серйозний аналіз, і радує той факт, що самі студенти проявляють зацікавленість, ініціативу, вносять пропозиції стосовно форм контролю самостійної роботи і т. д.

На мою думку, варто подумати і про, так би мовити, регламент сесії, строки її проведення. Вони визначаються міністерством. Але в зв'язку з подальшим розвитком самостійності вузів, такі питання повинні входити в компетенцію не лише університету, а навіть факультету, деканату. Якщо, скажімо, в цьому році студенти затримались на сільгоспроботах, строки проведення сесії можна було б перенести.

Далі, мабуть, треба порушити і питання про скорочення кількості екзаменів, які виносяться на сесію. У нас нерідко будь-який семестр завершується іспитом з тієї чи іншої дисципліни. Так, з вищої математики, фізики їх декілька. А для чого? Адже у викладачів є й інші форми контролю.

Хочу зауважити, що сесія у нас тільки-но починається. Вона порушила і ще порушить багато питань, які потребують не тільки осмислення, але й вирішення. На те вона й індикатор нашої перебудови.

Записав Ю. ВІНОГРАДОВ.

Перейдемо

на госпрозрахунок?

Як витрачаються гроші типової госптеми? 20% — накладні витрати НДЧ, 20% — фонд нагородження, 20—40% — фонд заробітної плати, 7% — преміальний фонд, решта йде на оплату витрат, відряджень, машинного часу і послуг сторонніх організацій, на закупівлю обладнання.

Якщо на оплату накладних витрат НДЧ на багатьох госптемах витрачається стільки ж коштів, як і на оплату роботи виконавців, то відразу виникає питання, а чи не занадто великі ці накладні витрати?

Однак, багато керівників госптеми із задоволенням віддавали б ці «комісійні», якби НДЧ не розпоряджалася за власним розсудом рештою коштів госптеми. Будемо сподіватися, що в цьому році госптемам більше не будуть нав'язувати «мертвих душ» — людей, що працюють в апараті НДЧ, але значаться на госптемах і отримують гроші з їх фондів заробітної плати.

Але розмова не про них. Чому фондом нагородження розпоряджаються не ті, хто його заробляє, а сторонні люди? Ми не проти централізації цього фонду, але за умови, що він буде витрачатися на розвиток госпдоговірних лабораторій, закупку обладнання «у складчину» кількома госптемами, на аренду приміщень, а не на регулярні ремонти ректорату.

Невже хтось краще, ніж замовник і науковий керівник знає, як розпоряджатися преміальним фондом? Однак, він теж «спливає» в руки НДЧ. Так, госптема, на якій я працюю, виділила у цей фонд 1400 крб. І перевиконавши календарний план робіт, одержала премію на загальну суму 60 крб. 00 коп.

На закупівлю обладнання гроші виділяються здебільшого по залишковому принципу. Нерідко виходить, що ця сума менша, ніж вартість одиниці обладнання. Природно, такий залишок не використовується і списується в кінці року. А власне чому? Чому не перевести цей залишок на наступний рік? Це дозволило б наступного року купити дорожчійше обладнання. Крім того, такий захід дозволить виправити патологічне становище, коли щорічно багато госптеми протягом усього січня, а то й лютого «зависають у повітрі», бо немає грошей для виплати зарплати і оплати послуг сторонніх організацій.

Я вважаю, що не тільки подібна практика використання госпдоговірних грошей, але й самі принципи розподілу їх за фондами суперечать як ідеям госпрозрахунку, так і здоровому глузду.

Я пропоную таку схему госпрозрахунку для госптеми. Оскільки ринку НДОКР у нас немає, то до госптеми можна застосувати тільки першу форму госпрозрахунку (див. «Закон про соціалістичне підприємство»). Із грошей, що надходять від замовника, госптема сплачує 15% комісійних науково-дослідній частині, а деяку суму — університету за виробничі фонди і трудові ресурси. Потім виділяється фонд заробітної плати. Із грошей, які залишаються після цього, оплачуються командировочні витрати, машинний час, послуги сторонніх організацій, здійснюється закупівля обладнання. В кінці року виводиться залишок. Менша частина його сплачується у вигляді премій безпосереднім виконавцям, а більша — складає фонд розвитку госптеми і переноситься на наступний рік.

У випадку невиконання договірних зобов'язань замовник повинен вимагати сплачування неустойки із фонду розвитку або із кишені наукового керівника госптеми і безпосередніх виконавців.

Слід вважати, що така схема розрахунку підвищить не лише відповідальність виконавців, але й їх зацікавленість у виконанні більш широких досліджень з меншими витратами.

Підвищиться зацікавленість НДЧ у скороченні надмірно роздуту апарату і спрощенні бюрократичних процедур. Можливо навіть, що роботу завідуючих лабораторіями будуть оцінювати не за кількістю годин, відпрацьованих їх співробітниками на ремонті бібліотеки чи на колгоспних ланах Більського і Овідіопольського районів, а так, як оцінюють роботу тих, хто керує звичайними, не госпрозрахунковими лабораторіями.

НДЧ повинна бути зацікавлена в більш широкому наданні оперативно-посередницьких послуг госптемам у придбанні того обладнання, яке поки що розподіляється централизованно після укладання договорів із сторонніми організаціями і т. ін.

На закінчення хочу додати, що я не економіст, і з НДЧ знайомий головним чином за «зовнішніми проявами», і вважаю, що три мої статті на цю тему повинні бути прокоментовані спеціалістами з економіки і співробітниками НДЧ.

О. ПИЛИПЕНКО,
студент IV курсу,
агітатор
студентської партії мехмату.

СНОНС

Газета неодноразово висвітлювала теми студентського самоврядування, сподіваючись, що наші матеріали будуть помічені і, більш того, стануть об'єктом плідних дискусій в студентському і викладацькому середовищі. Такі дискусії могли б стати основою для дійсно колективного вироблен-

ня положення про студентське самоврядування в нашому університеті.

Однак, як виявилось на останньому засіданні парткому, що відбулося 27 січня цього року, не тільки викладачі у більшості своїй, але й члени комітету комсомолу навіть не читали цих матеріалів. Складається враження, що такі серйозні питання нас усіх залишають байдужими.

Ми знову звертаємося до читачів з проханням виступити із своїми пропозиціями і

побажаннями стосовно студентського самоврядування з тим, щоб врешті-решт спільно створити документ, якого з такою нетерпінням чекають на факультетах, кафедрах, в академічних групах. При цьому варто пам'ятати, що студентське самоврядування — не самоціль, а одна з найважливіших умов успішної перебудови вищої освіти. Саме проблема соціальної активності студентів буде стояти в центрі уваги наступного Пленуму ЦК КПРС з питань вищої і середньої школи.

З ПОВАГОЮ ДО ДІТЕЙ

Людину видно за її вчинками. Ця думка (вже не вперше) вразила мене, коли я дізналася про те, що моя однокурсниця Інна Добродзей працює вчителем хімії в селі Петродолинське Овідіопольського району.

Чесно кажучи, про вакансію в цій школі всі п'ятикурсники стаціонару дізналися ще на початку педпрактики, але... Мабуть і наш декан, повідомивши про це, не дуже сподівався, що хтось погодиться.

А ось Інна... На педпрактиці в СШ № 51 м. Одеси їй сподобалася робота вчителя... Але статус практиканта інколи дає неповне або помилкове уявлення про педагогічну діяльність. Що приховувати, часто практиканти зустрічаються із зневажливим ставленням з боку вчителів і з безкінечними заборонами, і з байдужістю. Інна відчула це, мабуть, як ніхто інший.

У Петродолинській школі молодого вчителя зустріли доброзичливо. Але хімію, згідно штатного розкладу, вона викладає одна. Лаборанта також немає, отже, всі турботи лягли на її плечі.

Чи важко вчитися на хімфаці? Повірте, будь-який студент не одразу відповість на це питання. А Інні було надзвичайно важко: навчання, робота, дорога з Одеси в Петродолинське і назад. Питання про індивідуальний графік роботи не вирішувалося дуже довго. Були навіть хвилини, коли хотілося все кинути і хоча б на рік знов повернутися до безтурботного (порівняно з теперішнім) студентського життя.

Навіщо їй усе це? Щоб перевірити себе і твердо вирішити, чи потрібен ти школі, чи зможеш працювати. І ось, можна сказати, вибір зроблений.

Та є й інші висновки. На мою думку, вони будуть цікавими і корисними для тих, у кого педпрактика попереду.

В інтерв'ю факультетській газеті «Радянській хімії» Інна Добродзей поділилася своїми враженнями про роботу вчителя.

— Робота з дітьми, — говорить Інна, — дуже жива і цікава. Але слід запастися терпінням, витримкою, навчитися приймати негайні, але розумні рішення. Діти — тонкі психологи, хоча, на відміну від нас, вони цю науку не вивчали. На перших порах знайомства діти намагаються всіляко перевірити людину, яка стоїть «по той бік» учительського столу. Використовуються все: каверзні запитання з хімії, перевірка

знань з інших предметів (наприклад, допомогти вирішити задачу з фізики, пояснити геометрію, перевірити твір та ін.), несподівані запитання і ситуації на перевірку витримки і почуття гумору та ще багато іншого. І ви знаєте, чим більше питань виникає в учнів, тим більше це радує мене. Адже вчитель доти вчитель, доки він має що сказати дітям.

У такий момент важливо встановити певний кордон між учителем і учнями. Таку межу я б порівняла з мембраною. Розумієте, це не перегородка, а саме мембрана.

Ні в якому разі не можна припускати панібратства з учнями (особливо молодому вчителю), але при цьому важливо не бути надто суворим.

Зараз багато говорять про педагогіку співробітництва. Я розумію це так: насамперед бачити в учневі людину. Не змушувати вчитися, а пробуджувати інтерес, зацікавленість. До кожного потрібен індивідуальний підхід.

До речі, в сільській школі, особливо в Одеській області, часто можна зустрітися з дітьми віруючих. Вони зазвичай спокійні, непокірні, «тихі трійчники», але новій людині, молодому вчителю можуть довіритися. Важливо з увагою поставитися до таких дітей, не відштовхнути, не злякати.

Що стосується методики викладання, то я стараюся враховувати ступінь підготовленості учнів, намагаюся виділити найскладніші для дітей моменти і доступно пояснити їх. Однотипних, традиційних уроків не проводжу. Нині у сільських школах дуже багато простору для творчості, фантазії, новаторства.

Зараз у Інни — третя чверть. Вже з'являються впевненість у своїх силах, досвід. Ми дуже хвилювалися, як складе наша подруга іспити. І дуже зраділи, дізнавшись про те, що останню екзаменаційну сесію Інна Добродзей склала на «відмінно».

Попереду — державні іспити, захист диплому. Хочеться побажати Інні удачі. Радісно, що в школу прийшов уважний, розумний, добрий і цілеспрямований учитель.

Ф. ІЛЬСОВА.
У курс, хімфак.

ПОЕТИЧНЕ ПОКЛИКАННЯ

Двадцятого січня в актовому залі ОДУ відбулася зустріч з відомим українським поетом, лауреатом Державної премії Іваном Федоровичем Драчем. Поет відповів на запитання аудиторії, прочитав свої нові вірші та уривок з поеми «Чорнобильська мадонна». Поема присвячена сьогоднішньому дню, найгострішим проблемам сучасності.

Відповідаючи на питання про вплив періоду застою на українську літературу, І. Ф. Драч сказав, що думка, ніби в період застою не з'явилося значних творів, невірна. По-перше, по-справжньому великих творів у будь-який період небагато, а по-друге, саме в ці роки був надрукований роман О. Гончара «Собор», поема Ліни Костенко «Маруся Чурай», вірші Дмитра Павличка, проза Григора Тютюнника.

Ішла розмова про поетичне покликання, про місце поета в сучасному житті. І. Ф. Драч розповів про ІХ з'їзд пись-

менників України, що проходив у Києві майже одразу після Чорнобильських подій. «Ми всі обпалені Чорнобилем». Поет сказав, що почав писати свою поему «Чорнобильська мадонна», бо зараз не можна не писати про це. Люди повинні знати, як і чому це трапилося. Про Чорнобиль уже писав багато хто, але найзначнішим твором, на думку І. Ф. Драча, є книга Юрія Щербака. І не тому, що один із героїв книги — син поета Максим — випускник медичного інституту, учасник ліквідації наслідків аварії, а тому, що Юрій Щербак виявив багато шарів Чорнобильської трагедії.

І. Ф. Драч повно і змістовно відповів майже на всі запитання і питання. Йому вдалося зацікавити, запалити публіку, яка майже на дві третини заповнила величезний актовий зал, домогтися напруженої уваги і активної участі у розмові.

О. МИХАЙЛИК.
Фото В. Пащука.

ТВОРЧИЙ ПІДХІД

Науково-дослідницька діяльність студентів у галузі суспільних наук — один із основних шляхів творчого оволодіння основ марксистсько-ленінської теорії, формування їх наукового світогляду та ідейної переконаності. Ця важлива діяльність навчально-виховного процесу займає чільне місце на кафедрі наукового комунізму держуніверситету, стала сьогодні сферою її особливого піклування.

На кафедрі заснована рада по науково-дослідницькій роботі студентів, яку очолює професор Д. С. Шелест, а до її складу ввійшли провідні викладачі професор Д. М. Щербанов та доцент А. І. Скрипник. Організація та керівництво науковими дослідженнями студентів здійснюється згідно з чітким планом, що передбачає різноманітні напрями та форми НДРС. Зокрема, велика увага приділяється студентським гурткам з наукового комунізму на факультетах, пошуку нових

ефективних форм їх роботи. Цікаво, неформально проходять засідання гуртків на юридичному та філологічному факультетах, факультеті РГФ. Тут широко практикуються диспути, дискусії, на обговорення виносяться сучасні проблеми, що хвилюють студентську молодь. Гуртківці-філологи встановили міцні зв'язки з кафедрою марксизму-ленінізму Одеського вищого педагогічного училища ім. М. В. Фрунзе, проводять спільні засідання з курськими гуртками з наукового комунізму на факультеті РГФ випускає стінну газету, під керівництвом доцента С. І. Дмитрієвої займається соціологічними дослідженнями у студентському середовищі.

В полі зору кафедри постійно знаходяться питання підготовки наукових студентських праць на Всесоюзній та інших конкурсах.

Поширеною формою НДРС під керівництвом викладачів кафедри являється підготовка

студентських рефератів в процесі вивчення курсу наукового комунізму. На допомогу студентам кафедра підготувала до друку методичні вказівки, в яких розроблена примірна тематика рефератів, рекомендована література по кожній темі з відповідними методичними порадами.

Вирішуючи завдання вдосконалення науково-дослідницької діяльності студентів, викладачі кафедри наукового комунізму зосереджують увагу на індивідуальній роботі з молодими науковцями. Кожен з них має можливість одержати кваліфіковану консультацію на кафедрі чи безпосередньо на факультетах.

Кращі дослідження заохочуються грошовими преміями, грамотами, активна наукова робота студентів враховується при складанні державного іспиту з наукового комунізму.

В. КОВАЛЬЧУК,
ст. викладач кафедри наукового комунізму ОДУ.

У РЕКТОРАТІ ОДУ

На черговому засіданні ректорату розглянуто ряд суттєвих питань життя і діяльності університету, зокрема, про підготовку студентів-призовників до служби у Збройних Силах СРСР, про представлення студентів-інтернаціоналістів до нагороди ювілейної медалі «70 лет Вооруженных Сил СССР», про хід виконання заходів по економії фонду заробітної плати у світлі перебудови вищої школи, про планування і посилення контролю за роботою по капітальному ремонту, про реорганізацію служби ТЗН університету, підсумки інвентаризації матеріальних цінностей за 1987 рік.

З відповідною інформацією виступили товариші Г. Є. Деякін, В. А. Мурадян, Л. О. Ануфрієв, І. Г. Рutowський, М. А. Перекитний.

У відповідності з Постановою ЦК КПРС, Ради Міністрів СРСР і ВЦРПС № 329 від 13 березня 1987 року і наказом Мінвузу УРСР № 243 від 31 березня 1987 року з метою вилучення внутрішніх джерел економії у розмірі 3,5 процента до річного фонду для підвищення заробітної плати працівникам університету розроблено ряд заходів, якими пе-

редбачається створити економію фонду зарплати по педагогічному персоналу на 86 тис. крб., по навчально-додатковому персоналу на 21,3 тис. крб., по адміністративно-господарському персоналу — на 33 тис. крб.

Заощадження заробітного фонду пов'язані із скороченням персоналу, встановленням обмежень прийому пенсіонерів на тимчасову викладацьку роботу, своєчасним і обов'язковим поданням лікарських листків в бухгалтерію для оплати їх за рахунок соцстраху.

Однак, як виявилось, виконання цих заходів не викликало ентузіазму з боку деяких керівних осіб підрозділів, особливо деканів факультетів, які посилюються на об'єктивні причини. Практична робота у цьому напрямку підтвердила, що проблема економії фонду зарплати не являється механічною справою. Вона виявила випадки грубих порушень з боку керівництва ряду факультетів штатного розкладу. Інакше, чим пояснити ту обставину, що на факультетах

РГФ, філологічному, хімічному і фізичному на викладацькі місця понадштатно було зараховано 12 аспірантів.

Немає порядку в своєчасному оформленні на факультетах конкурсних справ, у зв'язку з чим на деяких з них працюють викладачі, які не подавали заяв на обрання по конкурсу.

При обговоренні даного питання проректор професор В. М. Тоцький відзначив, що бажаною економією, якою вона повинна бути, поки що не досягнуто.

Ректор професор І. П. Зелінський у своєму виступі висловив думку, що буксування, яке спостерігається у питанні економії заробітної плати, окрім усього, пояснюється ще й відсутністю гласності в даній роботі. Справді, чому, — сказав ректор, — планово-фінансовому відділу не скласти б порівняльні відомості, із яких було б видно загальний обсяг оплати, штатну чисельність тощо. ПФВ, навчальна частина, відділ кадрів спільно повинні привести наше кадрово-фінан-

сове господарство у відповідність з нашими фінансовими можливостями.

Кожен, мабуть, погодиться, що це — досить слушна пропозиція. Так у чому справа, хто стоїть на перешкоді її реалізації?

Ректор попередив присутніх деканів, що під час набору в аспірантуру у вересні 1988 року він не завізує жодного листа розподілу, якщо факультет конкретно не зазначить, на яку вакансію буде зараховано того чи іншого аспіранта через три роки. Будемо сподіватися, що і це попередження не залишиться пересторогою на словах.

Поверховим слід вважати обговорення на ректораті такого складного питання, як планування і посилення контролю робіт з капітального ремонту.

Учасники засідання ректорату почули, що в 1987 році на капітальний ремонт було витрачено 760 тис. крб. (41 будівельний об'єкт). Як претензії були пред'явлені будівельній групі університету? У групі немає чіткого пооб'єкт-

ного плану капітального ремонту з розбивкою по кварталах, відсутній графік робіт з означенням початку і кінця робіт по кожному об'єкту, нерационально використовується робоча сила і матеріальні ресурси, не забезпечується гласність у визначенні пріоритетності і якості виконання ремонтних робіт.

Проректор по АГЧ І. Г. Рutowський намагався спростувати деякі звинувачення, зокрема, що відсутній пооб'єктний план ремонтних робіт. Однак, присутні не почули від нього, які ж конкретно заходи керування ним служба має намір вжити, щоб навести необхідний порядок у цій справді важливій справі.

Ось чому не тільки заслуговує на увагу, а й потребує енергійних і невідкладних зусиль для практичної реалізації пропозиція ректора університету ввести, починаючи з другого півріччя, лімітовану кількість об'єктів, які потребують невідкладного ремонту, опублікувати в «ЗНК» титульні списки будівельних об'єктів, залучити до активного контролю за виконанням ремонтних робіт громадські університету.

З інших обговорених питань ректоратом були прийняті відповідні рішення.

СССР и Индия

24 января 1988 года исполнилось 30 лет (1958 г.) со дня создания Общества советско-индийской дружбы, а 26 января — Национальный праздник Республики Индии — День Республики (1950 г.). Исторические связи, добрососедские отношения между народами Советского Союза и Индии уходят в далекое прошлое, во времена «хождения за три моря» тверского купца Афанасия Никитина.

Отношения дружбы и сотрудничества, установившиеся между Советским Союзом и Индией, закрепленные в Догово-

ре о мире, дружбе и сотрудничестве, подписанном двумя странами в августе 1971 года, — серьезный стабилизирующий фактор международного масштаба. СССР возглавляет мощное социальное сотрудничество, стоящее в авангарде борьбы народов за мир, демократию и социальный прогресс. Индия — признанный лидер движения неприсоединения, которое, набрав внушительную силу, вывело более ста государств на орбиту активного участия в международных отношениях на антиимпериалистической основе.

Бурное развитие советско-индийских торгово-экономических, научно-технических и культурных связей обусловило рост широкого интереса советских людей к жизни народов Индии, к ее прошлому и настоящему, к великой индийской цивилизации.

Мощный импульс процессу взаимного ознакомления дал начавшийся в Москве в июле 1987 года небывалый по размаху и рассчитанный на целый год фестиваль Индии в СССР и СССР в Индии — еще одно проявление особого характера советско-индийских отношений.

Л. ПОВОЧНАЯ,
зав. научно-библиографическим отделом.

ДЕНЬ РЕСПУБЛИКИ

26 января — один из самых больших национальных праздников Индии. Среди праздников, отмечаемых индийским народом, этот занимает особое место, так как он связан с важными событиями в истории Индии. Индия стала свободной 15 августа 1947 года. Сейчас этот день празднуется как День Независимости.

26 января 1950 года была принята конституция, объявившая Индию суверенной демократической Республикой. Во введении к этой конституции объявляется суверенитет Республики Индии, который гарантирует для всех народов Индии, для всех граждан СПРАВЕДЛИВОСТЬ социальную, экономическую и политическую; СВОБОДУ мышления, выражения, веры и поклонения; РАВЕНСТВО статуса и возможности для всех граждан укрепить всеобщее братство, сохранение достоинства индивидуума и единства нации.

Решение о создании конституции было принято конституционной ассамблеей в декабре 1946 года, но еще за 16 лет до этого, 26 января 1930 года в Лахоре на съезде партии Индийский Национальный Конгресс под руководством Джавахарлала Неру было решено бороться за полную независимость Индии. В память об этом историческом дне, через 20 лет после начала борьбы за свободу, 26 января 1950 года Индия была объявлена Республикой. С тех пор ежегодно этот день вся страна отмечает как День Республики. В этот день множество людей собирается ранним утром в центре Дели на главном проспекте индийской столицы — Раджпатх. Потом приезжает президент Республики Индии, он поднимает нацио-

нальный флаг, звучит национальный гимн. Президент обращается с поздравительной речью к народу Индии. После этого начинается парад. Этот парад представляет собой красочное зрелище. Идут артисты, исполняющие национальные песни и танцы, музыканты в национальных костюмах исполняют мелодии народностей Индии. Каждый штат показывает достигнутые им успехи в развитии экономики и культуры. Парад

завершается шествием слонов и верблюдов. Всю программу транслируют по радио, показывают по телевидению. Как гражданин своей страны я хочу поздравить всех индийских студентов, бакалавров, обучающихся в Одессе, с нашим национальным праздником.

Тапас БАНДИОПАДХАЯ,
лидер индийского землячества ОГУ.

ИНТЕРЕС К НАШЕЙ КОНСТИТУЦИИ

Десятилетие Конституции СССР посвятили международную конференцию кафедр истории КПСС и деканат по работе с иностранными участниками. В конференции приняли участие первокурсники исторического, механико-математического и физического факультетов.

С интересными докладами, касающимися различных разделов Конституции СССР, выступили студент мехмата Мебуин Кадзам (Камерун), студент физфака Роберт Батиста (Куба), студент истфака Джавад Джан (Афганистан), студент истфака Чан Бунни (Кампучия). В обсуждении докладов приняли участие студенты: Теодор Асонг Форга (Камерун), Эсеме

Дикон Элиджах (Камерун), Чей Мен Су (КНДР), Вут Гханг Нгиэн (Вьетнам), Марко Баррантес (Коста-Рика). Конференция завершилась просмотром фильма «Нации и национальные отношения в СССР».

Ю. НЕМЧЕНКО,
ст. преподаватель
кафедры истории
КПСС.

Воистину народный

Уникальность Высоцкого заключалась в том, что «генеральная дума» эпохи (а без ее выражения, о какой народности писателя можно говорить?) нашла свое выражение в его творчестве не в ее позитивной сущности, а в том, что этой сущности противостояло. В обстановке застойных лет сам воздух был застойным — нечем было дышать. И говорить нельзя было, и молчать было трудно. Многие молчали — Высоцкий не мог. Он обратился к языку сатиры.

Современный критик (С. Чупринин) в качестве сатириков «высочайшего класса» наряду с именем В. Шукшина поставил имя Владимира Высоцкого. Сатира Высоцкого шла от традиций зарубежной классики (Свифт — любимый сатирик Высоцкого) и, главным образом, конечно, отечественной литературы — Н. В. Гоголя, М. Булгакова и большого мастера «национальной самокритики» — В. Маяковского. В сформулированном методологическом ключе вдохновенного певца Великого Октября работал и Высоцкий. «Мы должны уметь соразмерять право на нашу

критику с энтузиазмом и пафосом, которые мы вкладываем в дело социалистического строительства». Поэтом-песенником создана довольно обширная галерея сатирических портретов: бюрократы всех мастей, чиновники различных рангов, демагоги и мечтатели, сплетники и завистники (ему даже удалось запечатлеть автозавистника, т. е. модернизированный образец этого типа). Перо сатиры Высоцкого коснулось тонкой области семейных отношений. Обратившись к ретроспективному («А ну, отдай мне каменный топор») освещению этой актуальной в наши дни теме, он завершил ее знаменитым «Диалогом у телевизора» — жемчужиной его песенного творчества, а заодно и актерского мастерства (у всех у нас на слуху тонкие модификации его голоса, дорисовывавшие и «Вань» и «Зин»).

Народность сатиры Высоцкого в том, что, обличая теньные явления жизни, он не терял того «во имя», которое делало его сатиру действенной. Высоцкий-сатирик не ужасался, он смеялся, иногда с

легким юмором над слабостями человеческими. Это шло от веры в способность его героев освободиться от поро-

ков. Он призывал людей к нравственному очищению, в этом призыве занимал активную позицию: Не стремись прежде времени к душе, Не равняй очищенные с мутьем, —

Ты не одинока, Палестина

В конце прошлого года все прогрессивные силы планеты отметили День солидарности с борющимся народом Палестины. Этой дате был посвящен митинг студентов ОГУ, состоявшийся в актовом зале деканата по работе с иностранными студентами.

В 1947 году резолюцией ООН было провозглашено создание на Ближнем Востоке двух самостоятельных полноправных государств: Израиля и Палестины. Но мирному сосуществованию соседей не суждено было состояться. Сионистские круги Израиля, при поддержке американского империализма взяли курс на незаконную анексию палестинских земель, политику геноцида в отношении арабов. Соглашение со своих территорий палестинцы нашли убежище в Ливане. Но, видимо, сам факт существования этого народа вызывает негодование оккупантов, выдвинувших лозунг: «Хороший палестинец — это мертвый палестинец». В 1982 г. Израиль развязал кровавую войну в Ливане. Это вызвало всеобщее возмущение сил мира и прогресса, поддержавших справедливую борьбу пале-

стинцев. Большинство государств признали Организацию Освобождения Палестины единственным полномочным представителем народа Палестины, оказывая ей политическую и экономическую поддержку.

На состоявшемся митинге демонстрировались слайды, свидетельствующие о зверствах агрессоров; разбомбленные поселения беженцев в Ливане, жертвы массовых убийств, переполненные госпитали, инвалиды, сироты, палаточные лагера.

В выступлениях палестинских студентов звучала уверенность в победе, решимость продолжать борьбу. Какой была тяжелой она ни была.

Все участники митинга горячо приветствовали это заявление.

Г. ОРЛОВА,
ответственная за
интерсектор истфака.

Берег Пушкина

Так называется новая книга одесского писателя и литературоведа Григория Демьяновича Зленко. Только что выпущенная издательством «Маяк». Книга представляет собой цикл художественно-документальных очерков, тематически связанных с одесским периодом южной ссылки А. С. Пушкина. «Берег Пушкина» — итог, воплощение многолетних размышлений писателя — исследователя о пребывании поэта в нашем городе, его одесским окружении, судьбе пушкинских автографов, о тех реалиях, что легли в основу многих его замечательных творений.

Книга читается, как приключенческий роман: полное динамизма и достоверности описание путешествия Пушкина и Липранди по Бессарабии смеются внешне неторопливые, но насыщенные внутренним напряжением — читатель ждет не дожидается разгадки и даже спешит заглянуть на последнюю страницу, — сюжеты об архивных и библиографических поисках документов, свидетельств, проливающих свет на те или иные обстоятельства одесской главы биографии поэта. Настоящим детektivом представляется глава «Рукою поэта», посвященная атрибуции пушкинского автографа из собрания научной библиотеки имени А. М. Горького: кропотливые поиски, надежды, разочарования — всю гамму чувств и ощущений испытывает читатель вслед за автором. И в итоге — благополучный финал — да, это рука Пушкина.

Не менее увлекательно знакомство с портретной галереей одесских знаменитых поэтов, проливающей, так сказать, всю толщу цикла. Фигуры И. И. Инзова, М. С. Воронцова, А. И. Левшина, А. С. Стурдзы, А. П.

Зонтаг, И. П. Липранди, П. И. Кюрто, Л. В. Тардана и многих других лиц обретают реальные, зримые черты.

Вместе с тем, писатель строго, даже скуповато следует фантографической основе, сознательно избегая всяческих домыслов, чересчур смелых допущений. При этом исследователь ненавязчиво озадачивает читателя вопросами, требующими осмысления и разрешения. И тот, вовлекаясь в эту игру, волен самостоятельно строить догадки, предположения. Я назвал бы это сопричастием к исследовательской работе, и в этом немалое достоинство книги Г. Д. Зленко.

Ткань каждого из очерков целостна, они не кажутся «пирамидами», где на стержень идеи нанизываются разрозненные и разнокалиберные факты. И в этом еще одно достоинство книги, то, что как раз и создает эффект «единого дыхания».

Если говорить о недостатках, можно, по-видимому, отметить отсутствие (помимо рисунков Пушкина) иллюстративного материала. Думается, здесь были бы уместны репродукции гравюр и литографий, запечатлевших Одессу первой трети XIX столетия, и, возможно, портретов одесского окружения поэта. Нелишней была бы и карта «бессарабских маршрутов» (к очерку «Приближение к Овидию»).

Новая книга Г. Д. Зленко сделана с библиографической редкостью буквально в день выхода в свет, и это еще одно свидетельство глубочайшей любви к поэту, которого одесскиты считают своим великим земляком.

Олег ГУБАРЬ.

Надо выпарить веником
душу,
Нужно выпарить смрад
из нее.

Среди всего, что написано на сегодняшний день о Высоцком, диссонансом прозвучала статья поэта С. Куняева, особенно те ее строки, где речь идет о главном — песенном творчестве В. Высоцкого: «Песни эти не боролись с распадом, а, наоборот, эстетически обрамляли его». Если что-либо таким категорическим тоном можно сказать о Высоцком, то как раз совершенно противоположное смыслу этих строк. Его песни (не обошло это и его артистической деятельности, но об этом скажут другие) пронизаны ощущением неблагополучия, драматической тревоги, душевной неустроенности. Все это имело один общий знаменатель — что-то от социальной неустроенности. «Неконтролируемый подтекст!» Это могло возникнуть (как смысл и терминология) именно в те годы. Многие мысли входили в метафорическую оболочку:

Даже, если планету в облет,
Не касаясь планеты ногами,
Не один, так другой
упадет, —
Гололед на земле, гололед!

И затопчат его сапогами...
Песня как будто бы о самом конкретном явлении природы (определенном уже самим названием ее «Гололед»), но в атмосфере социального неблагополучия она приобретала другое смысловое значение и фразу «гололед целый год напролет, целый год!» слушали соответственно настроениям тех лет. Долго вынашивал и искал соответствующего образного выражения Высоцкий тем мыслям, которые впоследствии нашли выражение в песне «Горное эхо». К сюжету этой песни вело поэта не явление природы, как таковое, а нечто другое, что имело отношение к «злой потехе», загубившей горное эхо...

Не случайно большая популярность выпала на долю известной песни «Охота на волков». В ней, как и в «Планировании»
[Склонение на 4-й стр.].

Воистину народный

(Окончание. Начало на 3-й стр.)

«Хе» Чингиза Айтматова, звучит тревога о судьбе «младших братьев», но дума не только о них, но и о людях, оказавшихся перед возможностью экологической катастрофы да и атомной войны.

Эмоциональное восприятие песен Высоцкого (ведь это тоже слагаемое из того, что сделало его «всенародным Володей») определялось манерой исполнения авторской песни. Он отдал ей не только свой поэтический дар, но и темперамент гражданина. Кто бывал на его концертах, помнит его неистовым, бунтующим, грохочущим. Было впечатлительно, вспоминал Р. Рождественский, что в зале сильный ветер и хотелось, спасаясь от него, втянуть голову в плечи, закрыть глаза. А Вознесенский писал, что в такие минуты смотреть на него было страшно, но и не смотреть было невозможно. Мы это понимали, а вот иностранцам было непонятно. Французы удивлялись, почему так надрывисто, с набухшими жилами пел советский поэт. «Не знают они, — говорил Высоцкий, — наших проблем. Вернее, они их не волнуют». Между манерой исполнения и самой песней была глубокая взаимосвязь. Своим хриповатым голосом (но на «двое с половиной октавы больше, чем у Шлягина» — СК, 28. 11. 78) он выговаривал свое тревожное время. И когда в зале громыало «Спасите наши души», то забывалось, что речь шла о подводниках, попавших в беду. Юрий Никулин говорил, это песня не о подводниках, а ведь она все-таки именно о них... О прошедшей войне он сам не мог говорить спокойно, потому и нас не хотел оставлять равнодушными. Песня «Пожары». Сложная, со многими смысловыми передвижениями. Можно ничего о Высоцком больше не знать, достаточно послушать трижды пропетую фразу этой песни «Мы мертвых выносили на себе» — и вы почувствуете озноб, необыкновенное напряжение, и поймете, что не зря, исполняя свои песни, он «рвался из всех сухожилки».

Доктор фил. наук Ю. Андреев писал о том, что секрет популярности Высоцкого в решении злободневных социальных и художественных задач его времени, в глубине проникновения в нравственные проблемы нашего общества. О чем бы не пелось в песнях, общий знаменатель их один — ценность нравственных идеалов человека. «Черное золото», песня о труде шахтеров (встречается она и под другим названием — «Гимн шахтеров»), но не о покорении земных недр в ней. Наоборот: Порой копать в собственной душе Мы забываем, рося в антраците. Может быть, индуизм чем-нибудь импонирует Высоцкому, но «Песню о переселении душ» он написал не ради воспевания идеи возможности второго или третьего рождения, главное в другом — чтобы «при жизни быть приличным человеком». Справедливо подмечено, если Высоцкий писал о физзарядке, то это все-таки песня не о теле, а о душе.

Высокими нормами нравственности отмечены песни Высоцкого о дружбе и любви. Тут тоже нужен талант. Талант

не только художественного воспроизведения, но и человеческого переживания. То и другое было свойственно Высоцкому. Его песни о дружбе завораживали максимализмом и глубиной дружественных привязанностей, песни о любви (М. Ульянов писал: «У него поразительно мужские песни о любви») привлекают предельной искренностью и глубиной.

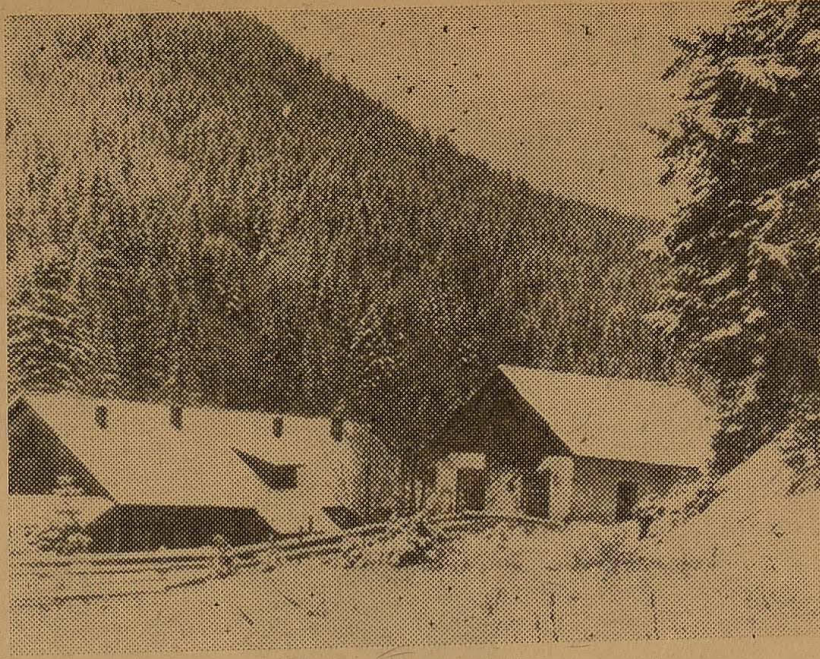
Особое место в наследии Высоцкого принадлежит «блатным» песням. Однако под именем Высоцкого в обращении находится большое (ему самому было известно около двух с половиной тысяч вариантов) количество песен («под Высоцкого», песен — подделок, иногда так искусно имитированных, что были случаи, когда он сам терял ориентацию в определении их подлинности. Не случайно, Высоцкий считал необходимым предупреждать своих почитателей, что в его песнях этого рода «неприличных слов» нет («Книжное обозрение», 1988, № 1). Высоцкий, отменяли наши философы, не философствуя, был философичен.

В зрелые годы своего творчества он обратился к устному народному творчеству. «Он пригоршнями, как свое, берет из фольклора — и идет своей дорогой» (Н. Крымова). Особенно заметна фольклорная поэтика на путевых песнях. Мы часто встречаем поэтизированный образ коня. В одной из них повествование ведется от имени лошади. Собираясь поэт создать поэму о коне, но успел написать только восьмистишие. Вершинным произведением этого философского цикла оказались «Кони привередливые». В смысловом плане эта песня сложна, но ее ассоциативный ряд понятен: не так ли и мы в своей обычной жизни торопим «своих коней», забывая, что к кому-то, а уж, говоря языком метафоры Высоцкого, «к богу не бывает опозданий». Главным в песне оказывается манифестирование жизни, конечной победы человека. «Я коней напою, я куплет допою, хоть немного я еще постою на краю». Г. Каспаров слушал эту песню 96 раз, перед каждым ответственным матчем, перед игрой в Севилье был уже 97 случай обращения за вдохновением к Высоцкому, к его «провидческой» (М. Ульянов) песне.

Поэзия Высоцкого мужественная и жизнеутверждающая. Она импонирует нам своим призывом к борьбе, к риску и его преодолению. Он, как его канатоходец, «по жизни шагал над помостом по канату, по канату, натянутому, как нерв».

Его биография, писал Ю. Трифонов, — это биография нашего времени. Он страдал болями своей Родины, жил ее надеждами и, когда в годы застоя нам было плохо, Высоцкий пел, как кричал. Его крик, — писал недавно Алевт Адамович, — был криком за нас всех. В небе в память о нем осталась малая планета «Влад-высоцкий», зарегистрированная под номером 2734, на хабаровской земле пик его имени, в море плаваёт пароход «Владимир Высоцкий», в Киеве проспект Высоцкого, а в наших душах его песни. Народ признал его своим. И Высоцкого, и его голос.

Л. БЕРЛОВСКАЯ, кандидат филологических наук.

Каникулы

Час відпочинку і розваг

Як будуть відпочивати студенти в зимові каникули? Звичайно, у кожного свої плани. Допоможе цікаво провести каникули і студентський профком.

Використовуючи договори по обміну студентами — влітку ОДУ виділяє місця в спортивно-оздоровчому таборі «Чорноморка» — профком запропонував значну кількість пільгових путівок нашим студентам для поїздок в різні місця країни.

Путівки розподілялися профспілковими бюро факультетів, кожен факультет отримав їх у відповідності з чисельністю своїх студентів.

250 наших студентів проведуть каникули в Підмосков'ї, 150 — в Ужгороді, Мінську та в Північній Осетії, 45 студентів відпочиватимуть у Петергофі, 40 — у Москві та Рязі.

Такими цікавими поїздками заохочуються студенти, які добре навчаються, ведуть активну громадську роботу, досягли успіху в художній творчості.

Тим, хто залишається на каникулах в Одесі, студклуб ОДУ пропонує різноманітну розважальну програму. Планується перегляд фільму «Диск-жокей», концерти рок-групи «Соседи» ленінградського рок-клубу, зустріч з гіпнотизером та інші заходи, про які читайте в наступних афішах студклубу.

За бажанням студентів студклуб може організувати у гуртожитку № 8 вечори відпочинку і дискотеки.

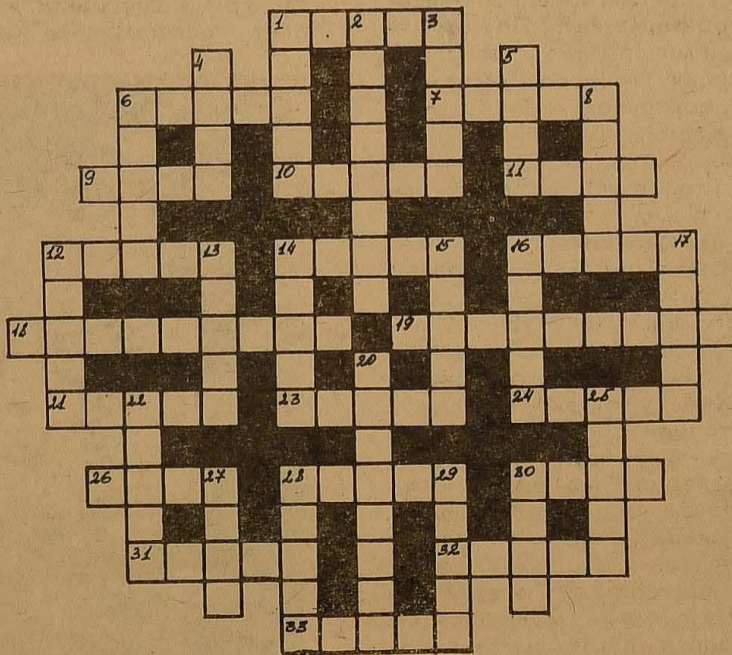
В. БІЛОВА.

КРОССВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛИ: 1. Мягкая пушистая шерсть козы ангорской породы. 6. Тригонометрическая функция. 7. Анвариумная рыба. 9. Зимняя повозка на полозьях. 10. Крупная хищная морская рыба. 11. Настил из бревен или хвороста для проезда через болото. 12. Строительный материал. 14. Первая общерусская марксистская нелегальная газета. 16. Математический знак. 18. Разноцветная бумажная лента, свернутая в клубки, которые бросают в публику при проведении маскарадов, на балах. 19. Христианский зимний праздник. 21. Мелкий репчатый лук, вырастающий из семян. 23. Город в Индии на побережье Аравийского моря. 24. Старинное название рубина и сапфира. 26. Вокальное произведение для одного голоса. 28. Широкое дамское пальто, обычно меховое. 30. Помощник какого-либо начальника или духовного лица в некоторых мусульманских странах. 31. Водолавающая птица. 32. Вечнозеленое хвойное дерево. 33. Слоистый мягкий минерал белого или зеленоватого цвета.

ПО ВЕРТИКАЛИ: 1. Специальная накладка с изображением человеческого лица, звериной морды, надеваемая на лицо человека. 2. Игрушка, которая разрывается от удара, издает резкий звук. 3. Длинный низкий барьер вдоль автострады. 4. Индейское племя, обитавшее в Перу в XI—XIII веках. 5. Атмосферные осадки. 6. Публичная демонстрация чего-либо, происходящая в определенный промежуток времени. 8. Шерстяная ткань для верхней одежды. 12. Устройство для обработки материалов давлением. 13. Город в Красноярском крае. 14. Роман Ф. М. Достоевского. 15. Река в Австралии. 16. Двухстворчатый морской моллюск. 17. Представительный орган государственной власти в СССР. 20. Народное гулянье-маскарад с танцами, играми. 22. Род южных крупных ящериц. 25. Вареное масло, употребляемое для изготовления масляных красок, лаков. 27. Внутренняя центральная часть чего-либо. 28. Модель. 29. Отделенное от других помещение. 30. Оледенелая корка на поверхности снега.

Составили: ЮХИМЕНКО В. КОРНЕШУК Т.

Чума

XX століття

Сьогодні чумою XX століття називають СНІД — синдром набутого імунodefіциту, за якого відбувається розлад нормального функціонування захисної системи організму людини. Епідемія інтенсивно поширюється, і досі не знайдено ефективної засоби для лікування хвороби. Тому потрібні засоби довгострокового характеру у світовому масштабі по боротьбі зі СНІДом.

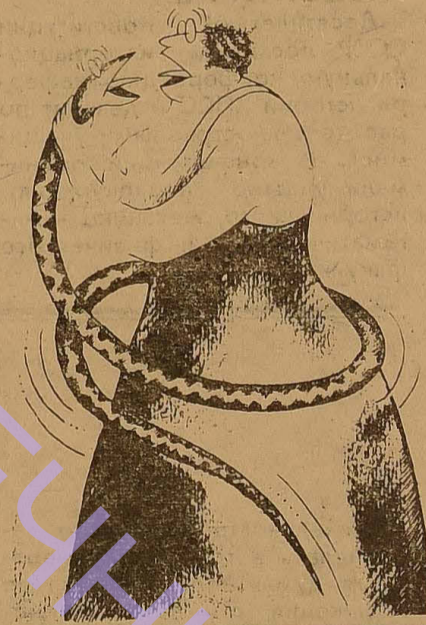
25 серпня 1987 року був опублікований Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про заходи профілактики СНІД». Це надзвичайно важливий юридичний документ, в якому затверджені заходи по обстеженню громадян, які є можливим джерелом зараження. Указ сформульований таким чином, що виключає будь-яку дискримінацію і радянських, і іноземних громадян.

Рівень захворювання і поширення СНІД в СРСР значно нижчий, ніж у інших країнах, однак хворіють у переважній більшості (дві третини) іноземні громадяни, які проживають у нашій країні, в основному з держав, що розвиваються. У нас взяті під контроль контингенти по групі «підвищеного ризику». Крім того, всі студенти, аспіранти, які приїжджають на навчання в СРСР (а їдуть вони, як правило, через Москву, Ташкент, Одесу), проходять обов'язкове комплексне обстеження, в тому числі здають клінічні аналізи, а також перевірку на СНІД.

Сьогодні статистика така: СНІД зареєстрований у 128 країнах. В Європі понад 4000 хворих, у США — більше 40000 чоловік, більш напружена ситуація у країнах Африки. Всесвітня Організація Охорони Здоров'я прогнозує, що до 1991 року у світі буде 1,5 мільйона хворих і неперераховане число носіїв вірусу СНІД. Це дуже тривожні цифри, і тільки спільно можна створити заходи профілактики, лікування СНІД, проведення санітарно-освітньої роботи по формуванню здорового способу життя.

Вчені вже мають перші позитивні результати в галузі діагностики і навіть лікування. Завдяки міжнародному співробітництву, вчені отримали можливість стежити за поширенням захворювання, розробкою і випробуванням на добровольцях прототипів вакцини проти СНІД, лікувальних препаратів. Створюються групи провідних спеціалістів, в тому числі радянських учених, які будуть діяти по ліквідації СНІД. У даний час очевидно, що проблема боротьби зі СНІД вимагає об'єднання зусиль всього людства, лише це може наблизити нас до успіху.

М. КОЧЕТОВА, відповідальний лікар ОДУ.

Наступний номер газети вийде 12 лютого ц. р.

ПИШІТЬ НАМ:

270000, Одеса-Центр, вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії, 24, 1-й поверх, кімната 9.

ДЗВОНІТЬ:

тел. 23-84-13

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.